

Plenum

Tisdag 29.11.2016 kl. 14.01—18.29

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen

Regeringens proposition RP 163/2016 rd
Utskottets betänkande ShUB 29/2016 rd

Andra behandlingen

Talman Maria Lohela: Ärende 4 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas.

Debatt

15.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä muutetaan sairausvakuutuslakia sillä tavalla, että "naisten tasa-arvoisen kohtelun ja työllistymisen edistämiseksi ehdotetaan naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella", ja tuki maksettaisiin työnantajille. Kristillisdemokraattien ajattelussa tämä on juuri se suunta, mihin pitää mennä, nähdä näitä selkeitä asioita, joilla voitaisiin tätä oikeaa tasa-arvoa lisätä. Tästä me olemme iloisia — ja kannatamme muutenkin politiikassamme sitä, että perheiden itsenäisyyttä lastenhoidosta päätettäessä lisätään.

Kuitenkin täytyy todeta, että tämä perhevapaiden kokonaisuudistus, jota täällä lausumissa ehdotetaan, on erittäin kannatettava. Tulemme varmasti sille antamaan jatkossakin tukemme, jotta kasvulle, hoidolle, ylipäänsä sen suunnittelulle tulisi enemmän tilaa ja mahdollisuuksia.

15.18 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten tasaamista naisten ja miesten työnantajien kesken siten että maksetaan 2 500 euron kertakorvaus niille naispuolisten työntekijöiden työnantajille, jotka maksavat palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana, ja työajan on oltava vähintään 80 prosenttia alan kokonaisaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Tavoitteena on edistää synnytysikäisten naisten työllistymistä ja tasa-arvoista kohtelua työmarkkinoilla ja samalla parantaa naisvaltaisten yritysten työllisyyttä ja kasvua.

Hallituksen tavoitteet ovat monella tapaa kannatettavia, mutta esitetty keino ei ole paras mahdollinen. Tämä kävi selväksi muun muassa asiantuntijakuulemisessa. Asiantuntijat totesivat muun muassa, että perhevapaat eivät kasaudu erityisesti pieniin naisvaltaisiin yrityksiin, kustannukset eivät ole organisaatioille eniten ongelmia aiheuttava tekijä, pikemminkin ongelmana on avainhenkilöiden poissaolo, sijaisten löytäminen, työtehtävien uudelleenjärjestely ja sijaisten koulutus — kulut eivät ole heidän mielestään ykkösasia näissä pienissä yrityksissä. Hyvin kuvaavaa on myös se, että organisaatiot ja nämä pienet yrityk-

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

set eivät näitä korvauksia hae. Tämän lisäksi todettiin, että tämä lainsäädäntöesitys ei koske osa-aikatyöntekijöitä eikä muun muassa freelancereita. Tästä syystä tämä lainsäädäntöesitys ei kaikella tapaa tavoita sitä tavoitetta, mitä tällä on haettu.

Naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja hoitovastuuta vanhempien kesken jakaa tasaisemmin ensisijaisesti kehittämällä perhevapaajärjestelmää. Nykyisessä muodossaan perhevapaat eivät vastaa työelämän ja perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään tue riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Perhevapaista pitäisikin tehdä nykyistä joustavampia, jotta voidaan parantaa perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä. On esitetty muun muassa, että isien vastuuta lasten hoitamisessa tulisi tukea muun muassa pidentämällä ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaikaa. Tämä tukisi isiä jäämään kotiin. Isille kiintiöidyn ajan tulisi olla pitempi. Tässä voisimme ottaa mallia esimerkiksi Ruotsista, eli maksuaikaa pidennettäisiin ja sitä voisi jaksottaa kouluvuosiin asti. Tässä yhteydessä voitaisiin kehittää myös kotihoidon tukea. Tämän lisäksi viime hallituskaudella käyttöön otettua joustavaa hoitorahaa olisi tarpeen kehittää edelleen.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettava tosiasia on, että hallitus on heikentänyt myös lasten tasa-arvoista oikeutta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella on kiistattomia positiivisia vaikutuksia lasten myöhempään kehitykseen. Varhaiskasvatus tulisikin nähdä nykyistä vahvemmin lapsen oikeutena eikä osana vanhempien työelämää.

Arvoisa puhemies! Olemme esittäneet vastalauseessamme lausumaehdotusta, joka koskee nimenomaan perhevapaiden kokonaisuudistusta. Luen tämän lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan perhevapaiden kokonaisuudistusta, joka antaa perheille nykyistä enemmän joustavuutta hoivan järjestämiseen, parantaa perheiden hyvinvointia ja vahvistaa naisten työmarkkina-asemaa."

Arvoisa puhemies! Teen tämän lausumaesityksen yhdessä vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa.

15.23 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Sinänsä asiantuntijat kiittelivät, ainakin jotkut heistä, tätä esitystä siitä, että se ottaa ensimmäisen varovaisen askeleen oikeaan suuntaan, mutta täytyy sanoa, että kaikkein tehokkainta useimpien asiantuntijoiden mielestä työelämätasa-arvon parantamiseksi olisi se, että isille korvamerkittyä vanhempainvapaata pidennettäisiin nykyisestä, ja se on ehdottomasti se suunta, jota vihreätkin kannattavat. Tuen ehdottomasti sitä, että hallituksen tulisi aloittaa perhevapaauudistuksen valmistelu mahdollisimman pian, koska nykyisin perhevapaat kasautuvat, kuten täällä on hyvin tiedossa, yli 90-prosenttisesti äideille eikä tässä juuri ole tapahtunut merkittävää kehitystä tasa-arvon suuntaan viime vuosina.

Tässä hallituksen esittämässä kertakorvausmallissa on lisäksi mielestäni se ongelmallinen ajatus, että se ikään kuin lujittaa vanhanaikaista perhekäsitystä, ajatusta siitä, että hoivavastuu kuuluukin äideille, kun äitien työnantajille tämä kertakorvaus suunnataan. Lisäksi olisi ollut toivottavaa, että tähän kertakorvaukseen oltaisiin kytketty ehto siitä, että äidin tulee voida palata tähän työhön, josta hän jää vanhempainvapaalle, kun äidin työnantaja tämän rahan saa. Tämä malli ei millään tavalla ikään kuin vähennä äideille kasautuvia ptkätoita, silpputoita eikä siinäkään mielessä paranna työelämän laatua.

15.25 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on, aivan kuten edustaja Laukkanen aiemmin totesi, kyllä ihan oikeansuuntainen, ja kristillisdemokraatit haluavat sitä tukea. Varmastikaan se ei ole täydellinen, ja tiedän, että sen valmistelussa on ollut

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

omat hankaluutensa, mutta kuitenkin siinä lähdetään siitä tosiasista, että tänä päivänä naisvaltaiset alat maksavat paljon enemmän näitä äitiyden kustannuksia. Se varsinainen syy siellä taustallahan on kuitenkin sitten se, että naisten ja miesten välinen palkkaero on tosiasia. Siinä mielessä kun sitten kotona mietitään, kuka sinne vanhempainvapaalle jää, niin aika paljon se sitten sitä valinnanvapautta rajoittaa, kun tiedetään, että siellä sitten monta kertaa miehellä on se kovempi palkka, ja siinä mielessä sitten perheen elannon kohdalla todetaan, että silloin on helpompi sen äidin jäädä sinne kotiin. Mutta on tosin myöskin tutkimuksia siitä, että huolimatta siitä, jos esimerkiksi nämä palkkaerot ovat varsin pienet, aika usein nimenomaan se äiti haluaa jäädä sinne kotiin. Kyllä siellä taustalla on myöskin sitten sitä, että katsotaan, että siinä vauvavaiheessa halutaan erityisesti esimerkiksi vaikkapa imetyksen takia lujittaa sitä äidin ja lapsen välistä suhdetta, ja se lähtee myöskin tämäntyyppisistä linjauksista.

Tietysti voi ajatella myöskin näin, että miksi sitten päädytään siihen tilanteeseen, että nämä palkkaerot ovat näin erilaisia. Ehkä sitten tullaan jo aivan sinne perin juurin koulutuskysymyksiin ja siihen, että meillä Suomessa on eurooppalaisittainkin erittäin segregoituneet työmarkkinat elikkä meillä edelleenkin on niin sanottuja tyttöjen aloja ja poikien aloja.

Mutta kristillisdemokraatit pitävät hyvin tärkeänä sitä, että tähän perheen sisäiseen valinnanvapauteen ei kuitenkaan mennä puuttumaan erilaisilla kiintiömalleilla. Siinä mielessä näemme, että tämä hallituksen esitys on sillä tavoin hyvä, että tämä puuttuu kyllä todellakin nyt tähän tärkeään asiaan, että (Puhemies koputtaa) näitten naisvaltaisten alojen korvauksia on nostettava.

15.27 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen tavoitteet ovat ihan kannatettavia, mutta asiantuntijakuulemisen jälkeen on todettava, että keino ei kuitenkaan ole paras mahdollinen.

Tätä nykyistä perhevapaamallia on kehitetty tipoittain eri vuosikymmenillä, eikä se vastaa enää nykyistä, muuttunutta työelämää. Tämänhetkinen malli on vanhanaikainen, eikä se myöskään vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin lasten hyvinvoinnin ja sukupuolten tasa-arvon edistämisestä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jättänyt edustaja Li Anderssonin toimesta lakialoitteen 6+6+6-mallista, jolla pidennettäisiin selvästi nykyistä vanhempainvapaakautta ja jaettaisiin myöskin vanhempainvapaata tasaisemmin vanhempien kesken. Tässähän ei ole kysymys mistään pakkokiintiöittämisestä, vaan tämä malli pidentäisi todella nykyistä 9—10 kuukauden vanhempainvapaakautta vuoden mittaan, ja sitten vanhemmat voisivat vielä keskenään jakaa sen viimeisen 6 kuukauden jakson tai jättää sen käyttämättä, mikäli näin päättäisivät.

Joka tapauksessa nykyiset vanhempainvapaamallit kaipaavat todellakin kokonaisuudistusta, ja minun mielestäni valmistelu voitaisiin käynnistää parlamentaarisesti jo tällä kaudella, koska on sanomattakin selvää, että tässä on kysymys erittäin suuresta uudistuksesta, joka vaatii varmasti pitkää valmistelua. Parasta olisi, että näin mittava uudistus tehtäisiin parlamentaarisesti, jotta se voitaisiin myös viedä yli vaalikausien.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä lausumavastalauseesta.

15.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaisin kyllä ajatusta, että tämä asia olisi syytä valmistella parlamentaarisesti, mutta vielääkään ei

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

ole auennut minulle, miten kiintiömalli 6+6+6 toimii esimerkiksi tällaisessa tapauksessa: pienyrityksessä, missä yritys työllistää esimerkiksi parikymmentä henkeä ja missä mies on toimitusjohtajana. Miten tämä 6+6+6-malli toimii siinä perheessä? Voisitteko te mennä sen perheen keittiönpöytään avaamaan tämän asian ja päättämään ja komentamaan, että myös se mies tulee jäämään tämän mallin mukaan kotiin?

15.29 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östmanille on todettava, että tämä 6+6+6-malli ei pakota ketään jäämään kotiin, vaan tässä nimenaan annetaan perheelle se valinnanvapaus ja vaihtoehto. Tässä ainoastaan jaettaisiin nykyinen 9 kuukauden mittainen vanhempainvapaakausi kolmeen 6 kuukauden mittaiseen vanhempainvapaakauteen, joista sitten perheet voivat itse valita, miten näitä kausia käyttävät, käyttääkö esimerkiksi perheessä äiti yhteen putkeen vuoden, ja se yksi 6 kuukauden jakso voidaan jättää käyttämättä, mikäli näin päätetään. Mutta tässäkin mallissa vanhempainvapaakausi pidentyisi nykyisestä 9 kuukaudesta 12 kuukauteen, mikä olisi esimerkiksi täysimetyksen kannaltakin erittäin suositeltava vaihtoehto.

15.30 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puheenjohtaja! Tässä tuli nyt se vastaus. Joo, ei ole pakko käyttää, mutta sehän tarkoittaa sitä, että eri perheet asetetaan eri asemaan, eli ei se palvele sitten yhdenvertaisesti esimerkiksi näitä perheitä, yrittäjäperheitä, joita mainitsin tässä. (Hanna Sarkkinen: Millä tavalla ne asetetaan erilaiseen asemaan?)

15.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että eihän nykyinen mallikaan ole yhdenvertainen: siinä on monenlaisia puutteita erilaisten monimuotoisten perheiden näkökulmasta. Kyllä lainsäätäjän kannalta keskeinen kysymys on se, minkälaista mallia, minkälaista rakennetta me tuemme yhteiskunnan verovarjoilla. Tietenkin perheet voivat tehdä ihan mitä haluavat, mutta kysymys kuuluu, mitä veronmaksajan rahoilla maksetaan. Kyllä veronmaksajan rahoilla täytyy rahoittaa sellaista mallia, joka parhaalla mahdollisella tavalla auttaa perheitä tekemään valintoja, jotka puolestaan sitten vahvistavat tasa-arvoa. Eli emme me voi lähteä siitä, että me tuemme ensisijaisesti sellaista mallia, joka ohjaa valitsemaan tavalla, joka ei ole tasa-arvoinen.

Puhemies Maria Lohela: Äskén oli useita vastauspuheenvuoron pyytäjiä. Oliko vielä? Jos on nyt tarvetta, niin pyydän ilmoittautumaan, että saan ylös tänne.

15.32 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Östman mainitsi, että perheet ovat eriarvoisia, mikäli esimerkiksi isä on yksityisyrittäjä. Haluan kuitenkin huomauttaa, että yhtä lailla äiti voi olla se yksityisyrittäjä, jolloin tilanne on ihan sama.

15.32 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rehn-Kivi sanoi juuri sen, mitä olin sanomassa. Elikkä jos ajatellaan, että se on isä, joka on toimitusjohtaja, ja siitä tulee hankaluuksia, niin nykymallissamme tulee ongelma, jos tuo toimitusjohtaja on äiti. Eikä varmasti ole sellaista mallia, joka täydellisesti vastaa kaikkien perheiden tarpeisiin. Mutta mitä enemmän meillä on joustavuutta, mitä tasa-arvoisemmat työmarkkinat meillä on, niin sitä paremmin ne mallit vastaavat ihmisten tarpeisiin, ja sitä pa-

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

remmin niihin myös riittävät rahat. Sen vuoksi tuo perhevapaaudistus on aivan välttämätön.

15.33 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kummeksun sitä ajatusta, että niin sanotun 6+6+6-mallin käyttöönotto olisi jotenkin yhdenvertaisuuden vastaista, koska samalla logiikalla kaikki sellainen toiminta, jossa perheet eivät toimi yhden sapluunan ja yhden muotin mukaan, olisi jotenkin epäyhdenvertaista. Eihän se niin mene. Kysymys on siitä, että meidän täytyy luoda järjestelmä, joka on mahdollisimman ketterä ja joustava eri tilanteisiin, ja samaan aikaan huolehtia siitä, että lastenhoitovastuu yhteiskunnassa jakautuisi tasaisemmin, koska se on kaikkien etu.

15.34 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille on tärkeää se, että perhe saa valita. Minä pidän sitä äärimmäisen tärkeänä, oli se pituus sitten mikä tahansa, että perhe itse päättää, pitääkö sen yksi vanhempi, jos hän on yksinhuoltaja, tai pitääkö sen toinen. Ihmisten täytyy saada valita. Minä en ainakaan voi mennä kenenkään perheeseen päsmäröimään. Tapasin vaalikentillä hyvin paljon ihmisiä, jotka toivoivat, että alkää korvamerkitkö mitään tietylle sukupuolelle, jos te lähдете näitä tilanteita rukkaamaan. Ihmiset haluavat päättää. Me kuvittelemme täällä aina, että me tiedämme perheiden puolesta, mikä heille on parasta, mutta me emme todellakaan sitä aina tiedä.

Sen verran sanon tästä lakiesityksestä, että tässähän korvataan myös niitä poissaoloja, mitä työnantajalle tulee äidin raskaudesta. Siihen me emme koskaan pääse, ainakaan tällä nykytieteellä kovin helposti, että se isä voi olla sitten kantamassa sitä vastuuta. Äiti voi joutua olemaan poissa raskauden vuoksi.

15.35 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östmanin huoli toimitusjohtajaisästä on varmasti aivan aito, mutta kyllä se on hieman konservatiivinen näkemys, että toimitusjohtaja olisi aina isä. Esimerkiksi hoivayrittäjistä 70 prosenttia on naisia, naisyrittäjiä, ja käsittääkseni tämä hallitus on halunnut nimenomaan lisätä yrittäjyyttä hoiva-alalla, joten tulee lisää niitä äiti-toimitusjohtajia ja jotenkin tämä asia pitää ratkaista. Eikä se malli voi olla se, että jatketaan niin kuin ennenkin, koska se, mitä tämä tuottaa, on epätasa-arvo. Se on epätasa-arvo, joka heijastuu ennen kaikkea naisten ja miesten palkkaeroihin, jotka ovat sietämättömät 17 prosenttia edelleen vuonna 2016. Naiset tienaa vain murto-osan siitä, mitä miehet, joten jotain tarvitsee tehdä, ja kokonaisvaltainen perhe uudistus on se, mitä me sosialidemokraatit tavoittelemme. SAK:n esittämä malli on hyvä pohja sille valmistelulle, johon me hallitusta kannustamme.

15.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tuppurainen hyvin tuossa totesi, että tästähän tässä on perimmiltään on kysymys, minkä omassakin puheenvuorossani aiemmin sanoin, palkkaeroista. Niitähän pitäisi siellä työmarkkinapöydissä lähteä setvimään ja jättää keittiön pöydän ääreen nämä päätökset, joissa mietitään, kuka kotiin jää lapsia hoitamaan.

Näissä kiintiömalleissa on juuri se ongelma, että kun ensin se omalle kohdalle kiintiöity aika on käytetty ja sitten se vapaavalintaisuudelle kiintiöity aika on käytetty, niin sitten ei enää ole mahdollisuutta käyttää sitä ikään kuin toiselle puolisolalle kiintiöityä aikaa, koska se on todellakin kiintiöity toiselle, ja siinä mielessä tämä on rajoittava malli. Ja jos ajatellaan tällä hetkellä tätä meidän mallia, siinä vanhempainvapaata seuraa sitten tämä kotihoi-

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

don tuki, jota pidän äärimmäisen tärkeänä. En voi ymmärtää, miksi oppositiossa vasemmalla olevat puolueet ja vihreät haluavat sitten sitä lähteä purkamaan. Se on kuitenkin todella tärkeä monille perheille ja myöskin sitten niitten kotona olevien (Puhemies koputtaa) toisten lasten kannalta.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Pekonen.

15.37 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä hämmästelen tätä keskustelua täällä, että jos meillä olisi 6+6+6-malli, niin se olisi jotenkin rajaava tai jollain tavalla sitova. Nimenomaan tässä mallissa nyt se perhevapaa pitenee joka tapauksessa siitä 9 kuukaudesta sinne 12 kuukauteen, vaikka jätettäisiin se yksi palikka sieltä käyttämättä.

Ja mitä sitten tulee näihin kiintiöihin, niin valitettavasti vapaaehtoisuus ei kannusta isiä jäämään kotiin hoitamaan lapsia tällä hetkellä, mikä on erittäin valitettavaa. Sehän näkyisi jo tilastoissa, jos isät jäisivät ja käyttäisivät näitä vanhempainvapaatukia. Kyllä tutkimusten mukaan vain sellainen perhevapaarakenne, jossa on selvät omat palikat isille, kannustaa isiä jäämään kotiin, ja silloin isät myös käyttävät niitä vapaita, ja sellaista mallia minä haluan olla tukemassa.

15.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman ihmettelen tätä tiettyjen puolueiden ja varsinkin vasemmistopuolueiden halua lähteä perheen sisäisiä päätöksiä ohjailemaan. (Aino-Kaisa Pekonen: Ei ole totta!) Ne ovat näitä ylhäältä johdetun yhteiskunnan tavoitteita, joilla lähdetään perheisiin kajoamaan. Kyllä minun mielestäni perheessä isä ja äiti ovat sen pienen lapsen hoitotilanteessa aina parhaita päättäjiä. (Aino-Kaisa Pekonen: Kuulitko sinä, mitä sanoin äsken?) Turha siitä on väitellä. Kun pieni lapsi syntyy tähän maailmaan, niin äiti on varmasti paras hoitaja pienen lapsen ensimmäisen elämänvuoden aikana. Ja tiedän niin omasta kokemuksesta kuin läheisimpien kokemuksesta, (Anna Kontulan välihuuto) että perheessä isä ja äiti osaavat päättää sen pienen lapsen puolesta parhaat ratkaisut aina. Jos eduskunta lähtee tekemään päätöksiä siitä, hoitaako sitä pientä lasta kotona äiti vai isä... Jättäkää isälle ja äidille se ratkaisu, syntyy parasta jälkeä. (Aino-Kaisa Pekosen välihuuto) Isä ja äiti ovat varmasti parhaita asiantuntijoita, parempia kuin vasemmistoliitto koskaan, siinä perheessä. (Aino-Kaisa Pekosen välihuuto) — No, pääasia, että valinnanvapaus on, mutta älkää lähtekö ohjailemaan sitä.

15.39 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt ihmetellä tätä edustaja Hoskonen logiikkaa, kun tähän nimenomaan haluatte toimia niin, että yhteiskunta ohjaisi perheitä tähän nykyjärjestelmään, te sanotte, että tätä nykyjärjestelmää ei saa muuttaa, te haluatte, että äidit ovat mahdollisimman pitkään kotona. (Hannu Hoskonen: Ei!) Mutta kyllähän esimerkiksi palkansaajajärjestöissä vallitsee hyvin yksimielinen näkemys siitä, että tämmöinen 6+6+6-malli, jossa molemmille vanhemmille kiintiöitäisiin kuusi kuukautta ja sitten sen kolmannen vanhemmat saisivat jakaa miten haluavat, lisäisi tasa-arvoa nykyisestä. Jos katsotaan esimerkiksi Ruotsia, niin Ruotsissahan isille kiintiöity osuus on vähän pidempi kuin Suomessa, ja mitä on tapahtunut Ruotsissa? Ruotsissa perheet ovat tyytyväisiä, on vähemmän avioeroja, lapsien ja isien välinen suhde on parempi, äitien työllisyysaste on korkeampi, koko yhteiskunta voittaa.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

Kyllä tässä pohjoismaisessa mallissa, joka on erityisesti Ruotsissa, (Puhemies koputtaa) on pelkästään voitettavaa verrattuna tähän meidän malliimme.

15.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy muistaa se, että eihän tässä nykymallissakaan ole mitenkään kiellettyä, etteikö siellä yhtä hyvin sitten se isä voi olla kotosalla. Elikkä tämä nykymalliin nimenomaan mahdollistaa juuri sitä valinnanvapautta, eli siinä äidille on se tietty kiintiö ja sitten sen jälkeen on mahdollista valita, kumpi vanhemmista jää vanhempainvapaalle. Sitten sen jälkeen on kotihoidon tuki käytettävissä, jolloin lasta voi hoitaa vielä joku muu henkilö, kunhan lapsen hoito tapahtuu kotona, poissa kunnallisesta päivähoitojärjestelmästä. Siinä mielessä tämä nykyinen järjestelmä, jota ovat rahoittamassa paitsi vakuutettava itse myöskin julkinen taho ja työnantaja, on mahdollistanut meille sen, että lapsi pystyy olemaan kotona jopa sinne 3-vuotiaaksi saakka. Siinä mielessä tämä malli, jossa lähdetään 6+6+6:sta, tarkoittaa sitä, että tämä olennaisesti, jos kotihoidon tuki sitten romutetaan sen mukana, niin kuin olen ymmärtänyt, kyllä rajaa sitä lapsen kotona olemisen mahdollisuutta — olen ymmärtänyt, että kotihoidon tuki ei kuulu sitten tähän malliin enää lisukkeena.

15.41 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin, etten osallistu tähän keskusteluun, mutta on nyt pakko sanoa kyllä muutama sana vielä.

Ensinnäkin me esitämme perhevapaiden järjestelmän kokonaisuudistusta, joka sisältää myös vanhempainvapaajärjestelmän. On selvää, että vanhemmat itse ja perhe itse päättävät tästä vanhempainvapaa-ajasta, sitä ajatellen, mikä on heille taloudellisesti ja lapsen ja muidenkin asioiden kannalta kaikkein tärkeintä, he tekevät siitä ratkaisuja. Mutta minun mielestäni on ehdottoman tärkeää, että me myös katsomme asioissa eteenpäin. Esimerkiksi tämä Ruotsin malli on erittäin hyvä malli, jossa tätä isien hoitoaikaa on pidennetty ja ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaikaa on pidennetty ja myös on mahdollistettu sen suorittaminen jaksoittain, jopa siihen asti, kun lapsi menee kouluun. Sitä kautta me tuemme perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kyse ei ole vain tästä vanhempainvapaa-ajasta, vaan kyse on laajemmasta kokonaisuudesta, jossa pureudutaan perheen hyvinvointiin ja tasa-arvoon ja lasten (Puhemies koputtaa) ja isän väliseen suhteeseen, jota meidän myös pitää tukea.

15.42 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tällä hetkellä meillä on äitiysraha, meillä on vanhempainraha, meillä on isyysraha. Eikös se kuulosta nyt hieman lokeroidulta järjestelmältä? Tämän myötä meillä olisi 6+6+6, ja ne voisi jakaa varsin vapaasti, mutta jos haluaa — niin kuin monessa yhteiskunnallisessa tuessa tai monessa asiassa — sen koko kakun, niin se pitää jakaa. Ellei halua koko kakkua, niin sitten tyytyy siihen 12:een. Minusta se on aivan järkeenkäypä ajatus.

Edustaja Alanko-Kahiluoto taisi ottaa esille Ruotsin tilanteen. Jos vertaa meidän työmarkkinoitamme, Ruotsin ja Suomen työmarkkinoita, niin suuri eroavaisuus on nimenomaan 30—40-vuotiaiden naisten työllisyysasteessa. Meidän rahallisella tuellamme me ajamme heidät ulos työelämästä, me heikennämme heidän ammatillista urakehitystään, ja sen myötä myöskin joudutaan siihen, että naisen euro vielä on 83 senttiä. Tämä on myös kilpailukykykysymys. Jos me tuemme järjestelmää, jossa me emme saa kaikkia resursseja käyttöömmemme, niin me emme ikinä ole kilpailukykyinen maa.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

Puhemies Maria Lohela: Palataan listalle.

15.43 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä muuttaa sairausvakuutuslakia on takana hyvä tahto, mutta hyvä tahtokaan ei aina kanna pitkälle, jos ei mennä ongelmien perisyihin, ja siitä tässä esityksessä on kysymys ja puheenvuorossani on kysymys.

Mutta haluan kuitenkin hetken hurrata tälle hyvälle tahdolle, nimittäin aivan aidosti hallitus haluaa parantaa naisten asemaa työmarkkinoilla tasaamalla vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia. Tällä hetkellä hoivavastuu lepää yhä valtaosin äitien harteilla, ja se johtaa siihen, että työmarkkinoilla naisiin ikään kuin hinnoitellaan raskausriski, se mahdollisuus, että nainen tulee raskaaksi ja jää perhevapailla. Tämä johtaa siihen, että erityisesti nuoret naiset työskentelevät huomattavasti miesikätovereitaan enemmän pätkätöissä, erilaisissa epätyypillisissä työsuhteissa, ja se vaikuttaa myös siihen, että naisten ja miesten palkkaero on 17 prosenttia, siis miesten keskipalkka on tällä hetkellä 3 600 euroa siinä, missä naisten keskipalkka on vain 3 000 euroa. Selvää on, että tälle asialle täytyy jotakin tehdä. Perhevapaista aiheutuvat kustannukset vaativat tasausta. Tämä ongelma on polttava.

No, hallituksen ajatus maksaa äidin työnantajalle 2 500 euroa kertakorvauksena on hyvä alku, mutta se on täysin riittämätön. Se on riittämätön siinä mielessä, että se ei ensinnäkään ota huomioon osa-aikaisesti työskenteleviä henkilöitä eikä se myöskään ota huomioon esimerkiksi itsensätyöllistäjiä. Sen lisäksi siinä on se ongelma, että kun se maksetaan äidin työnantajalle, niin eiköhän siinä käy niin, että tässä nimenomaan betonoidaan tämä sukupuolittunut perhevapaan kustannusten jako, että äidin työnantaja tämän kustannuksen aina ja iankaikkisesti saa.

Tämän sijaan tulisi, arvoisa puhemies, tehdä kuten Anneli Kiljunen esitti täällä aiemmin: pitäisi tehdä kunnianhimoinen, kokonaisvaltainen perhevapaajärjestelmän uudistus, jossa tasattaisiin näitä kustannuksia, jossa tasattaisiin hoivavastuuta perheessä. (Puhemies koputtaa) SAK:n esittämä malli on hyvä pohja jatkovalmistelulle.

15.46 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on näkynyt vähän se asenne, että äiti hoivaa ja isä tienaa, ja se on mielestäni koko tämän ongelman ydin. Niin kauan kuin me ajattelemme, että hoivavastuu on pääosin äidin kontolla, niin kauan meillä on ongelma naisten työllistymisessä, naisten palkkauksessa, naisten eläkkeissä ja koko siinä naisten työurassa. Sen takia meidän pitää pyrkiä pääsemään kiinni niihin syihin. Kyse on siitä, että me pystyisimme saamaan tasaisemmin jakautuneet työmarkkinat, ja se lähtee jo koulutuksesta ja itse asiassa sieltä päivähoidosta ja varhaiskasvatuksesta asti ja roolimalleista. Jos me ajattelemme, että naiset suuntautuvat tietyille palvelualoille ja julkiselle puolelle ja miehet ikään kuin enemmän teknologiaan, teollisuuteen ja avoimille markkinoille, se johtaa tähän jakoon, ja silloin meillä kustannukset jakautuvat epätasaisesti.

Kunnioitan sitä, että hallitus on pyrkinyt etsimään vastausta tähän ongelmaan ja hakemaan kompensatiomallia nimenomaan naisvaltaisille työaloille, koska siellä se kustannus per henkilö on suurempi. Mutta kokonaisuudessaan itse asiassa usein miesvaltaiset järjestelmät maksavat tästä enemmän, koska sieltä kerätään se rahasto-osuus, jolla sitten kompensoidaan näitä naisvaltaisiakin aloja. Tätä ei kannata unohtaa.

Mutta silloin kun monimutkaisiin ongelmiin etsitään yksinkertaisia ratkaisuja, joudutaan hakoteille. Joko ongelma ei tule autetuksi tai sitten tuhhlataan rahaa. Tässä itse asiassa ajatellaan, että noin 30 000 yritystä hyötyisi tästä kompensatiosta, ja se maksaisi yli 70

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

miljoonaa euroa, eli käytämme aika paljon rahaa tässä mallissa. Mutta ongelma on se, että tuo 2 500 euroa ei kaikille työnantajille korvaa kustannuksia, koska se riippuu äidin palkasta, se riippuu lapsen sairastavuudesta, se riippuu niistä raskauteen liittyvistä poissaoloista, jotka tulevat ennen kuin äiti jää äitiysvapaalle. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Mutta kun tässä on puhuttu korvamerkeistä, niin kannattaa muistaa, että meidän nykyjärjestelmässämme on korvamerkki. Se on suunnattu äidille siihen äitiysajan alkuun, ja siihen on perusteet. Siihen on biologiset perusteet, ja se on perusteltua. Yhtä lailla me voimme ajatella, että meillä on perusteet korvamerkitä jotakin isälle, koska tämä meidän nykyjärjestelmämme johtaa siihen, että äidit hoivaavat enemmän, ja silloin meidän pitää miettiä niitä välineitä, joilla isät saadaan mukaan lastenhoitovastuuseen ja jotka auttavat tätä kokonaisuutta. Äideillä on ikään kuin etuottoasema lasten hoivassa tämän biologian vuoksi, ja sen vuoksi on perusteltua tehdä myös isäkiintiöitä, koska ne tuovat isät paremmin mukaan siihen hoivaan.

Me näemme, että tässä keskustelussa sanotaan, että kun äidin palkka on pienempi, niin sen takia äidit jäävät kotiin hoitamaan lapsia. Mutta äitien palkat ovat pienempiä sen vuoksi, että he jäävät kotiin hoitamaan lapsia. Ja jos me emme tätä ongelmaa pysty ratkaisemaan, silloin meidän on ihan turha tavallaan näperrellä tietyillä korvauksilla.

Jos vielä miettii, mikä tämän kertakorvauksen ongelma on, niin se ylikompensoi niille työnantajille, joiden henkilöstöllä on pienet palkat ja esimerkiksi äiti ei palaa takaisin työhön vaan jää sen äitiysloman ja vanhempainvapaan tai äitiysloman jälkeen pois työpaikalta. Se alikompensoi niille työnantajille, joilla äidille maksetaan enemmän palkkaa. Siinäkin mielessä olisi järkevämpää kehittää toisentyypisiä kompensatiomalleja.

Esimerkiksi nykyjärjestelmässä suorista työnantajille aiheutuvista kustannuksista korvataan noin 70 prosenttia ja työnantajan maksettavaksi jää äitiysvapaan ajalta 10 prosentin osuus palkasta, jota työnantajan Kelalta saama päiväraha ei kata. Mutta sairaan lapsen hoidon ajalta kompensatiota ei tule. Me saisimme oikeudenmukaisemman mallin, jos me lähitisimme laajentamaan tätä nykyistä järjestelmää siten, että se korvaisi täysimääräisemmin ja se korvaisi laajemmin näitä kustannuksia. Uskallan väittää, että se olisi kustannustehokkaampi.

Lisäksi mielestäni tähän kertakorvaukseen liittyy iso iso työllisyyspoliittinen ongelma: se, että äidin ei tarvitse palata työhön. Elikkä tämä ei millään tavalla tue äitien työllistymistä.

Me tiedämme, että meidän nykyjärjestelmässämme on isoja ongelmia vaikkapa kotihoiton tuen osalta. Silloin kun kotihoiton tukea käytetään pieni pätkä, ongelmaa ei vielä synny, mutta jos perheeseen syntyy useampi lapsi peräkkäin ja äiti hoitaa näitä kaikkia lapsia täysimääräisen kotihoiton tuen, niin valtaosa tutkimuksista, itse asiassa kaikki, osoittaa, että se heikentää äitien työmarkkina-asemaa. Siinä mielessä meillä pitää olla poliittista tahtoa ohjata yhteiskunnallista tukijärjestelmää siten, että se ennemminkin edistää naisten työuraa kuin heikentää sitä, ja siksi pitää miettiä tätä kokonaisuutta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa itse asiassa valtaosa asiantuntijoista kritisoi tätä mekanismia. Ei sitä, että pyritään vastaamaan tähän ongelmaan, vaan sitä, miten pyritään. Ja ehkä hieman tätä taloutta suhteuttaa se, että tällä samalla rahalla voitaisiin saada 21 isäpäivää lisää. En kuitenkaan esitä, että tämä olisi se ratkaisu, koska sekin olisi liian yksinkertainen. On etsittävä näitä tasaisemmin jakautuvia perhemalleja.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

15.52 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Ensin pitää kiittää edustaja Filatovia erinomaisesta puheenvuorosta.

Onhan tämä lähtökohtaisesti hyvä asia, eihän kukaan voi vastustaa sitä, että annetaan 2 500 euron kertakorvaus äidin työnantajalle. Mutta onko tämä rakenteellisesti järkevää? Kukaan ei taida olla sitä mieltä, noin aikuisten oikeesti. Tämä on laastari, jolla korjataan tiettyä ongelmaa, mutta eihän tämä vie meitä eteenpäin millään tavalla. Tämä on jäykkä järjestelmä, joka betonoi nykyiset rakenteet, ihan niin kuin edustaja Tuppurainenkin tuossa totesi.

Eli jos me haluamme tehdä tälle jotain pitkällä aikavälillä, niin meidän pitää nimenomaan uudistaa perhevapaat, pitää tasata vanhemmuuden roolit. Ja se tarkoittaa jonkinlaista kiintiöjärjestelmää, koska jos vanhempien roolit jakautuvat tasaisemmin, niin naisten asema paranee työmarkkinoilla, heidän palkkakehityksensä paranee, urakehityksensä paranee. Jos vanhempien roolit ovat tasaisemmat, niin kotihoidon tuki jakautuu varmaan tasaisemmin, isä on useammin kotona silloin kun lapsi on sairas, jolloin naisvaltaisten yrittäjien asema paranee. On tutkittu myöskin sitä, että miesten asema avioeroissa paranee, mikäli he ovat käyttäneet vanhempainvapaata tasaisemmin. Se katsotaan eduksi jostain syystä, tämä on tutkittu kiistaton fakta.

Eli toivottavasti tämä on vain välivaihe, tämä laastari. Toivottavasti hallitus nyt etenee vanhempainuudistuksen tiellä, ja niitä mallejahan on monta. On tämä 6+6+6, joka löytyy meidänkin varjobudjetista, sieltä löytyvät kaikki tarvittavat numerot hallituksen tueksi, mutta on myöskin SAK:n malli, joka minun mielestäni on varsin hyvä ja joka on kustannusneutraali. Että siitä voi hallitus vapaasti valita.

15.54 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Adlercreutzin puheesta on hyvä jatkaa. Kyseessä nimenomaan on nyt laastari. Sinänsä ehkä monin osin harmiton laastari, mutta laastari kuitenkin. Me tarvitsisimme kokonaisuudistuksen, ja tässä kokonaisuudistuksessa meidän tulisi tarkastella perheiden ja työelämän tilannetta huomattavasti laajemmin kuin tämän könttäsunnan yhteydessä on tehty. Ylipäätään tämä ei tule varmaan muuttamaan todellisuutta suomalaisissa perheissä ja työelämässä kovinkaan paljoa.

Täällä on puhuttu paljon 6+6+6-mallista, ja mielestäni merkillinen kuperkeikka on se, miten tämä malli käännetään sen vastustajien suussa eräänlaiseksi yhdenvertaisuuden vastaiseksi malliksi. En pysty isänä enkä poliitikkona ymmärtämään sitä, miten sellainen malli, jossa isilläkin olisi paremmat mahdollisuudet aidosti päästä olemaan kotonaan lasten kanssa, olisi jollain tavalla yhdenvertaisuuden vastainen. Se ei vain minuun uppoa.

Ylipäätään lähtisin siitä, että kyse on nyt paitsi hoivan myös työelämän tasa-arvosta ja näissä kysymyksissä me tarvitsemme sukupuolivaikutusten arviointeja. Hyvä esimerkki sukupuolivaikutusten arviointitarpeesta on vaikkapa kilpailukykysojimus, joka vaikuttaa naisten työelämään huomattavasti enemmän kuin todennäköisesti tämä, jota tässä nyt päätetään tämän korvauksen osalta. Ja katsoisin myös, että esimerkiksi tasa-arvopolitiikassa kiinnitetään paljon huomiota siihen, että miesten asema monissa kysymyksissä, esimerkiksi erotilanteissa tai huoltajuuskysymyksissä, voi olla heikko. Me voimme tällaisiin kysymyksiin vastata suunnittelemalla perhevapaamallit, suunnittelemalla työelämän ja perheen yhteensovittamisen mallit ja suunnittelemalla sosiaalipolitiikan tällaisten haastavien tilanteiden kohtaamisen mallit yhdessä yhdenvertaisesti.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

Maailma ei ole yhdestä muotista. Toivon, että meidän tukijärjestelmämme ei siihen ihmisiä kannustaisi.

15.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö sairausvakuutuslain muuttamisesta on mielestäni herättänyt sellaista keskustelua, että tulin tänne puhujapöytäön ihan muutaman ajatuksen sanomaan. En ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimialalla mikään asiantuntija, mutta perheenisä olen ja tätä yhteiskuntaa siinä mielessä tarkastellut vuosikausia perheenisänä ja tietenkin myös kunnan päättäjänä ja myös kansanedustajana.

Ihmettelen tämän keskustelun sävyä. Työmarkkinapöydissä tätä vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten jakamista on pähkäilty vuosikymmeniä. Olemme menneet monessa asiassa eteenpäin, vanhempainrahat sun muut edut ovat olemassa, mutta sitten kun ruvetaan näitä kustannuksia jakamaan, niin miksi näitä ei ole sitten työmarkkinapöydissä sovittu? Sanokaa minulle — täällä on paikalla nyt vasemmiston edustajia, jotka hallitsevat ammattiyhdistysliikettä suvereenisti — miksi tätä asiaa ei ole sovittu. Vuosikymmeniä tästä on väännetty, ja minkä minä muistan, niin tässäkin salissa tai tuolla eduskunnan suuressa salissa varsinaisella talolla on aina puhuttu kurkku suorana siitä, että pitää tehdä tasa-arvotupoa, pitää tehdä palkkaerojen vähentämistä, pitää tehdä oikeudenmukaista perhepolitiikkaa. Teillähän tämä pallo on ollut hallussa siellä tupopöydissä.

Nyt te täällä sitten hirmuilette hallitukselle, joka saa 2 500 euron määrärahan jokaiselle työnantajalle maksetuksi siitä hyvästä, että äiti on jäänyt äitiyslomalle ja hoitaa pientä lastaan kotona. Ja jos joku vielä väittää, että tästä maasta löytyy tutkimusta, kuka on sen pienen syntyneen lapsen paras hoitaja ensimmäisen elinvuoden aikana, se on ihan varmasti — luonto on sen satojatuhansia vuosia opettanut meille — äiti, ihan varmasti. Sitten kun vielä lisätään tähän se kylmä tosiasia, että kun isä ja äiti hoitavat sitä pientä lasta, niin he varmasti koko sydämellään aidosti haluavat sen pienen lapsen parasta ja osaavat myös päättää sen, kuka sitten sen loman, vanhempainvapaan pitää, pitääkö sen äiti vai pitääkö sen isä. Jos esimerkiksi äiti imettää vaikka 9 kuukauteen asti, niin todennäköisesti se äiti on siellä kotona. Isällä siihen ei kunnollisia mahdollisuuksia oikeastaan ole.

Elikkä ei tämä ole mikään tasa-arvokysymys, se on luonnonlaki, sille me emme mitään mahda. Se on Luoja meidät tällaisiksi luonut, ja sellaisia me olemme. Mutta sitten täällä yritetään työmarkkinapolitiikalla tai jollakin käsittämättömällä veivaamisella saada pakotettua tämä systeemi johonkin muuhun kuin mitä vanhemmat haluavat. Kyllä minä suuresti ihmettelen teidän vasemmiston ajattelumallia. Teillä on ollut peli hallussa tässä asiassa, pallo hallussa vuosikymmeniä. Vuosikymmeniä tätä on veivattu, ja minä olen odottanut, että työmarkkinaratkaisussa tämä vanhempainvapaan ongelma saataisiin ratkaistua, mutta onko ratkaistu? Ei ole. Ja nyt kun 2 500 euron suuruinen kertakorvaus maksetaan työnantajalle, tästä tulee teille valtava ongelma, joka tuntuu, että varmasti maailma halkeaa ja kallistuu nurkalle ja menee muutenkin piloille. Voi hyvänen aika, kyllä minä meinasin äsken penkiltä pudota, kun kuuntelin näitä teidän puheenvuoroja.

Kyllä se on vain niin, hyvät ihmiset — olkoon maailmassa niitä niin sanottuja viimeisimpiä tutkimuksia, mihin edustaja Ville Niinistö aina tapojensa mukaan toteaa, että "viimeisimpien tutkimusten mukaan" — uskallan sanoa, että olkoon ne tutkimukset mitä tahansa, niin isä ja äiti ovat sen pienen lapsen parhaita hoitajia ja äiti ensimmäisen elinvuoden aikana aivan varmasti, ja päättäköön se perhe, mikä heidän lapselleen on parasta. Silloin saavutetaan paras lopputulos sen pienen ihmisen elämän alun kannalta. Sitten, jos joku

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

vetoaa siihen, että myöhemmin ehkä avioerotilanteessa saavutetaan jollakin muulla ratkaisulla parempaa mallia, niin kyllä perhepoliittisena perustana mahdollisen avioeron tulo, kun sitä käytetään perustana johonkin ratkaisuntekoon nyt tässä asiassa, on yhtä kaukaa haettu kuin etelänapa on pohjoisnavalta. Suuresti ihmettelen, kun täällä on työmarkkinapoliitikkoja paikalla.

Saa nähdä, minkä selityksen minä tähän ongelmaan saan, mutta eikö teillä itsellänne ole sitä vertaa omaatuntoa tässä asiassa, että tunnustaisitte, että tämä homman on mennyt teiltä niin sanotusti kiville? Ja nyt kun hallitus sen korjaa, niin tämä ei sitten teille käy. Voi hyvänen aika.

16.00 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei taida olla yhtään työmarkkinapoliitikkoa paikalla, ei edes entisiä sellaisia, joten on tavallaan turha syyttää niistä tuloksista. Mutta sen verran tuota mekanismeja tunnen, että meillä ei olisi tällaista perhevapaajärjestelmää, meillä ei olisi vanhempainvapaita, meillä ei olisi joustavaa hoitorahaa ilman noita työmarkkinapöytiä. Ne ovat syntyneet siellä. Siellä on katettu myös niistä syntyvät kustannukset yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden välillä. Ongelma on kai siinä, että tämä yli 70 miljoonaa euroa ei ole koskaan mennyt työnantajien kurkusta alas. Jos tätä olisi neuvoteltu työmarkkinapöydässä, niin luulen, että malli olisi toinen, jos siellä olisi ollut samanlainen raha käytössä. Mutta tässä hallitus tekee jälleen kerran pakkolaki päätöksen, jossa se ikään kuin pistää pääosin työnantajien kustannukselle tämän 70 miljoonaa, ja samaan aikaan joissakin muissa asioissa se kiihkeästi vastustaa sitä, että työnantajien kustannuksia lisättäisiin. Viime kaudella tehtiin joustava hoitoraha ja isyyslomaa pidennettiin, ja molemmat auttoivat tähän ongelmaan.

16.01 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työnantajien kurkusta ei kyllä todella mitään mene alas, vaan työnantajat ajattelevat vastuullisesti suomalaisista työntekijöistä, ihan varmasti. Jokaiselle suomalaiselle työnantajalle hyvä työntekijä on aarre. Se on hänen arvokkain ja tärkein voimavaransa siinä yrityksessä. Jos edustaja Filatov jotain muuta väittää, niin hän puhukoon omiaan — minä en siihen ota mitään kantaa. Jokaiselle työnantajalle jokainen työntekijä on arvokas voimavara. Tämä on syytä muistaa niin tänä päivänä kuin vielä huomennakin.

Arvoisa rouva puhemies! Hyväksi lopuksi tähän asiaan omalta osaltani: Nyt tähän asiaan on saatu parannusta. Ajatelkaa jotakin pientä työnantajaa, jolla on vaikka kolme tai neljä työntekijää, jotka esimerkiksi sattumoisin ovat kaikki naisia. Se on ihan luonnollista, että jonain päivänä, kun perhettä syntyy, nuoret naiset jäävät äitiyslomaa viettämään pienokaisen kanssa. Tällaiselle työnantajalle on hyvä, että tällainen systeemi on saatu aikaiseksi. Miksi tätä sitten vastustetaan? Minun järkeen se ei vain millään mahdu. Toivon mukaan joku minulle sen kertoo. (Välihuutoja vasemmalta)

16.02 Eeva-Johanna Eloranta sd: Kuten on sanottu, tämä esitys pyrkii lähinnä tasaamaan maksurasitusta mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken. Se on sinänsä ihan hyvä tavoite sekin, emmekä sitä ole vastustaneet. Olemme vain tuonut esille sen, niin kuin moneen otteeseen on todettu, että naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja hoivavastuuta vanhempien kesken tasaisemmin jakaa ensisijaisesti kehittämällä perhevapaajärjestelmää. Tämän ajatuksen tuntuu onneksi enemmistö jakavan.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

Nykyisessä muodossaanhan perhevapaat eivät vastaa muuttuneen työelämän tai monimuotoisten perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään tue riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Perhevapaista pitäisikin tehdä nykyistä joustavampia, jotta voidaan parantaa perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä.

Vanhempainrahan maksuajan pidennys voisi olla yksi vaihtoehto. Nykyistä pidempi vanhempainvapaa houkuttelisi entistä useampaa isää jäämään kotiin, ja ansiosidonnaisesta vapaasta isille kiintiöidyn osuuden pitäisi olla nykyistä pidempi, samoin vanhempien kesken vapaasti jaettavan osuuden. Nythän ansiosidonnaista etuutta voi saada ainoastaan siihen saakka, kun lapsi on 2-vuotias, mutta tätä maksukautta voitaisiin pidentää ja jaksottaa vaikkapa ihan kouluvuosiin asti, niin kuin Ruotsissa on tehty.

Tarpeelliseksi on nähty myös vanhempien mahdollisuus olla yhtä aikaa kotona vauvan kanssa. Nykyisinhän tämä on mahdollista vain 18 päivältä, mutta tätäkin aikaa voisi pidentää. Koska perhevapaajärjestelmä muodostaa kokonaisuuden, olisi kuitenkin uudistuksen yhteydessä tarpeen tarkastella myös kotihoidon tuen asemaa, sillä sitäkin pitää tarkastella nimenomaan osana kokonaisuudistusta.

Myös viime hallituskaudella käyttöön otettu joustava hoitoraha olisi kehittämisen tarpeessa, jotta töihin paluu olisi nykyistä joustavampaa ja jotta pienten lasten päivähoitopäivät eivät veny liian pitkiksi. Tässä kohtaa kannattaa myös muistuttaa, että varhaiskasvatukseen osallistuvien osuus suomalaisten lapsista on muihin Pohjoismaihin verrattuna matala: vain joka toinen alle 2-vuotias osallistuu varhaiskasvatukseen. Ja sillä on kuitenkin kiistatonta positiivisia vaikutuksia lapsen myöhempään kehitykseen. Mutta toivomme ennen kaikkea, että hallitus tarttuu näihin ajatuksiin ja ryhtyy perhevapaajärjestelmän uudistamiseen. Siinä olemme varmasti kaikki hallituksen tukena.

16.04 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä nykyjärjestelmääkin on suositeltu, niin on hyvä muistaa, että todellakin vanhempainpäiväraha-kausi on sellainen, että ei sitä ole kiintiöity tänä päivänä. Sen voi ihan yhtä hyvin pitää joko isä tai äiti, kun täällä muistaakseni edustaja Parviainen väitti jotakin muuta.

Sitten täytyy muistaa, että kotihoidon tuki, mikä siihen kuuluu, mahdollistaa sen, että lapsi pystyy olemaan kolmevuotiaaksi saakka kotona. Monissa kunnissa on esimerkiksi kotihoidon kuntalisä sellainen, jolla vielä tuetaan perhettä, ja se on äärimmäisen tärkeää. Tässä tilanteessa se kotona lasta hoitava voi olla vaikkapa sitten mummo tai joku muu lähisukulainen, jos eivät vanhemmat pysty töiltänsä siihen. Jos ajatellaan, että tässä pitäisi lähteä lasten edun näkökulmasta, siitä, että lapsella on mahdollisuus olla siellä kotona hoidossa, niin siinä mielessä, kun näistä 6+6+6 ja monista muista malleista puhutaan, olen ymmärtänyt, että näissä kyllä romutetaan aina tämä kotihoidon tuki, eli se sieltä halutaan pois. Senkin takia nämä, paitsi että ne puuttuvat tähän perheitten omaan valinnanvapauteen, todellakin vielä merkitsevät sitä, että tämä tärkeä kotihoidon tuki sieltä joudutaan pois ottamaan.

Edustaja Eloranta hyvin otti esille tämän, että myöskin isän ja äidin yhtäaikaista kotona olemista voitaisiin tukea. Ajatellaan vaikkapa juuri raskauden loppuvaihetta. Jos silloin kotona on muita lapsia, niin tämä olisi varmasti ihan järkevää. Tätä joustavuutta näihin nykyjärjestelmiin voisi kyllä harkita.

Sitten tietysti eduskunnan naisverkosto on ottanut esille raskaudenaikaisten poissaolojen tilastoinnin. Tänä päivänä me emme oikeastaan tiedä, mitkä näistä loppujen lopuksi

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

ovat raskauteen liittyviä ja mitkä ovat sitten muita sairauspoissaoloja. Tämäkin varmasti edesauttaisi tässä keskustelussa.

16.06 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja Essayah mainitsi kotihoidon tuen tässä, niin kyllä itse olen pitänyt hirveän hyvänä tätä SAK:n hiljattaista avautusta siitä, että kun koko perhevapaajärjestelmää lähdetään uudistamaan kokonaisuutena, niin siihen otettaisiin mukaan myös kotihoidon tuki sillä tavalla, että katsottaisiin vanhempainvapaiden ja kotihoidon tuen kokonaisuutta sillä tavalla, miten ne yhdessä tukisivat parhaalla mahdollisella tavalla tasa-arvoa perheissä. Ja mitä pidän myöskin hirveän hyvänä SAK:n mallissa, on se, että se huomioisi myös erilaiset perheet, niiden olemassaolon. Eli perheessä voi olla muitakin kuin äiti ja isä. Voi olla myöskin niin, että isovanhempi tai muu läheinen voi olla mukana lapsen hoidossa ja kasvatuksessa, kun lapsi on pieni. Samoin on tärkeää ottaa huomioon yksin lasta hoitavat vanhemmat samoin kuin monimuotoiset perheet.

16.08 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esityshän on vain pieni pala, pieni kompensatio vanhemmuuden kustannuksista työnantajalle, mutta tuntuu, että täällä salissa on menty tähän vanhempainvapaajärjestelmän keskusteluun, niin kuin itse asiassa pitkälti valiokunnassakin, vaikka kyse oli vain pienestä kompensatiorityksestä työnantajille.

Itse olen sitä mieltä, että minkä ihmeen takia vanhemmuudesta ja isyys- ja äitiysvapaista, vanhempainvapaista koituvat kustannukset pitäisi olla kenenkään, siis äidin tai isän työnantajan kontolla. Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi todella katsoa pidemmälle eteenpäin, että se on valtio, joka korvaa niin äidin työnantajalle kuin isän työnantajalle nämä kustannukset.

Äitiys ja isyys on kaiken kaikkiaan niin arvokas ja ainutlaatuinen asia, että sitä on kyllä tuettava kaikin tavoin. Itse ajattelen, että synnytyksen jälkeen on tärkeää, että äiti on lapsen kanssa, jos mahdollista, ainakin kolme, mieluummin vähintäänkin kuusi kuukautta, ehkä sinne vuoteen, mutta näissä joustavuuksissa, että esimerkiksi isä pystyisi olemaan yhtä aikaa äidin kanssa niin ennen synnytystä kuin sen jälkeenkin perhetilanne huomioon ottaen ja mahdollisesti näitä vapaankäyttömahdollisuuksia olisi myöhemmässäkin vaiheessa, on varmasti parantamisen varaa. Siitä olen samaa mieltä.

Isien merkitystä tulee nostaa ja vahvistaa tässä yhteiskunnassa, mutta tuntuu, että viimeaikainen keskustelu on ollut ihan toiseen suuntaan. Mutta jos ajatellaan, niin kyllä se on perheen taloudellinen tilanne ja työpaikan tilanne, mitkä pitkälti määrittävät, kuka sinne kotiin jää lapsen kanssa. Ajattelin, että työpaikoille pitäisikin saada enemmän isyys- ja äitiys- ja vanhempainvapaiden arvostusta, sinne cv:hen suurella plussalla isyys-, äitiys- ja vanhempainvapaiden jaksot, ja toivottavasti niistä tulisi jatkossa myös palkanlisää niin kuin monesta muustakin kokemuksesta.

Nuoret isät nykyisin jäävät paljon enemmän kotiin lasten kanssa, ja sanoisinkin, että mainoskampanja, jossa menestyneet miesurheilijat tai liikemiehet ja valtiomiehet kertovat kotona lasten kanssa vietetystä ajasta, olisi erittäin hyvä ja rohkaisisi (Puhemies koputtaa) muutoinkin miehiä, isiä jäämään enemmän kotiin.

16.10 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen käytti tunteikkaan puheenvuoron, ja hän ihmetteli sitä, miksi mitään ei ole aiemmin tapahtunut ja

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

miksi täällä nyt sitten tätä esitystä laajemmin ihmetellään. Kuten edustaja Filatov taisi kertoa, niin aika paljonkin on tapahtunut vuosien saatossa, mutta tietenkin tällaiset kysymykset etenevät asteittain. Se, että edustaja Hoskonen sitten pöntöstä sanoo, että hallitus korjaa, minun mielestäni on ehkä hiukan ylimitoitettua, kun puhutaan nyt kuitenkin tästä parintuhannen euron kompensatiosta naisten työnantajille.

Vanhemmuus on herkkä aihe, ja meidän pitää tässä salissa tietenkin välttää sanelemasta yhtä ainoaa oikeaa tapaa olla vanhempi, eikä kukaan varmaan poliittisen kartan eri laidoilta tällaista ole halunnut ja tarkoittanutkaan. Siitä meillä on kuitenkin erimielisyyksiä, minäkalainen perhevapaiden malli yleisesti olisi kaikkein käytännöllisin.

Itse olen edelleen sitä mieltä, että niin sanottu 6+6+6-malli ei olisi perheiden autonomian puuttumista vaan päinvastoin se kannustaisi ja ohjaisi laajasti yhteiskunnallisella tasolla sellaista muutosta, jota me olemme peräänkuuluttaneet monissa muissa yhteyksissä. Se muutos on työelämän tasa-arvo ja hoivavastuun tasa-arvo. Tällä hetkellä se ei toteudu riittävästi siitä huolimatta, että yksilöllisesti perheissä on erilaisia tilanteita, ja tällainen malli ei käyttöön tullessaan tarkoittaisi sitä, etteikö esimerkiksi äiti voisi nauttia vanhempainvapaa-ajastaan ja kotona olemisestaan lapsen kanssa tarpeen mukaan. Ei tietenkään. Ei keneltäkään olla viemässä käytännössä mitään pois. Tarkoitus olisi saada aikaan lisää parempaa.

Edustaja Tanus puuttui ansiokkaasti siihen, että ylipäätään sitä hoivavastuuta pitäisi arvostaa yhteiskunnassa. Tähän 1-vuotiaan ja 3-vuotiaan lapsen isänä, joka hoivaa lapsiaan liian vähän, kiitos eduskuntatyön, osaan kyllä hyvinkin samaistua. Minä toivon, että me kaikki omalta osaltamme myös tällä keskustelukulttuurilla pyrimme luomaan sellaista yhteiskuntaa, jossa myös hoivaa arvostetaan.

16.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä edustaja Hoskoselle sanoa: Me emme, me sosialidemokraatit, eivätkä myöskään vihreät eikä vasemmistoliitto, vaikka olemme jättäneet vastalauseen, vastusta perhevapaista aiheutuvien kustannusten 2 500 euron kertakorvausta naisten työnantajille. Me emme vastusta tätä lainsäädäntöä. (Hannu Hoskonen: Siltä se kyllä tuntuu!) Mutta me olemme tuoneet esille niiden asiantuntijojen näkemyksiä, joita olemme kuulleet valiokunnassa. Nämä asiantuntijakuulemiset ovat kuulleet myös keskustalaiset sekä myös muut hallituspuolueiden jäsenet, eli tämä on ihan relevanttia tietoa, jota me tuomme tänne eduskunnan istuntosaliin meille kaikille tiedoksi.

Me olemme esittäneet lausumaa, jossa esityksenä on perhevapaiden kokonaisuudistus. Tämä sisältää vanhempainvapaan uudistamisen, mistä me olemme paljon täällä keskustelleet. Onko se sitten 6+6 vai 6, mikä se on, siihen voimme sitten tulevaisuudessa ottaa kantaa. Mutta tähän pitää myös sisällyttää tämän vanhempainvapaan jälkeen olevaa ajanjaksoa eli työelämän ja perhe-elämän parempaa yhteensovittamista. Tähän liittyy muun muassa joustava hoitoraha, kotihoidon tuki, josta täällä on jo aikaisemmin todettu, sekä tässä voitaisiin ottaa mallia niistä hyvistä käytännöistä, joita Ruotsissa on nyt jo saavutettu. Meidän pitäisi arvioida, miten niitä voitaisiin yhteensovittaa myös Suomeen.

Mutta tämän lisäksi meidän pitäisi kyllä haastaa työelämä siltä osin, että työelämä näkisi erilaisten perheitten elämäntilanteet ja tukisi myös omalta osaltaan perheitten joustavia mahdollisuuksia käydä työelämässä. Sitä kautta me voisimme pitää äidit tai isät, riippuen mikä se elämäntilanne kussakin perheessä on, kiinni myös työelämässä, mutta he voisivat myös paremmin kantaa vastuuta omasta perheestään ja lapsistaan. Siltä osin tässä on aivan vilpiton, aito toive kehittää meidän perhevapaajärjestelmäämme.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

16.14 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskoselle totean, että toin omassa puheenvuorossani esille sen, että tämä 2 500 euron kertakorvaus äitien työntantajille on pieni askel oikeaan suuntaan. Mutta jos katsotaan ihan sitä isoa kuvaa, niitä rakenteita, jotka aiheuttavat epätasa-arvoa työelämässä, niin silloin pitäisi pikemminkin tehdä niin, että uudistetaan koko perhevapaajärjestelmä ja otetaan siihen mukaan tämä kotihoidon tuki samoin kuin vanhempainvapaat ja luodaan sellainen rakenne, joka kohtelee erilaisia perheitä mahdollisimman tasavertaisesti ja luo äideille mahdollisuuden samalla tavalla osallistua työelämään kuin isillä on. Tämä ei varmasti tapahdu ilman, että muutetaan näitä rakenteita. Meillä on rohkaisevia esikuvia olemassa muun muassa juuri Ruotsista, jossa rakenteita muuttamalla on pystytty tasaamaan vanhempainvapaita isien ja äitien kesken ja samalla nostamaan äitien työllisyysastetta ja kasvattamaan bruttokansantuotetta. Kyllä tämä olisi myöskin yhteiskunnan talouden kannalta järkevä suunta, kun meidän täytyy kuitenkin miettiä kaikki mahdolliset keinot, miten saadaan työllisyysaste nostettua Suomessa.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä valiokunnan mietinnössä aivan oivallisesti sanotaan, esityksessä on päädytty 2 500 euron suuruiseen korvaukseen, jolla on tarkoitus kompensoida työntekijän raskaudenaikaisista sairauslomista, äitiyslomanaikaisista lomarahoista sekä sairaan lapsen hoitovapaan palkkakustannuksista työntantajalle aiheutuvia kustannuksia. Elikkä tämä on yksi summa, tämä 2 500. Se ei perustu tietenkään mihinkään erittäin tarkkaan, johonkin syvälliseen yhteiskunnalliseen tutkimukseen, vaan tämä on askel oikeaan suuntaan, täällä sanotaan.

Toinen asia sitten, kun täällä on vedottu jopa Ruotsin-malleihin tai milloin mihinkin malleihin: Eihän tässä ole malleista kysymys, vaan iänikuisesta ongelmasta, siitä, että vanhempainvapaa aiheuttaa kustannuksia työntantajalle. Niiden tasaamisestahan tässä on kysymys. Työntantaja saa sen 2 500 euron korvauksen, hyvä näin. Mitä edustaja Tanus tässä äsken mainitsi, niin olisi tietysti aivan ideaali malli se, että saataisiin syntymään Suomessa tilanne, että yhteiskunta maksaisi kokonaisuudessaan tämän, mitä vanhemmuuden kustannukset aiheuttavat, kun lapsi syntyy tähän maailmaan, sen äitiysloman ajan ja sen vanhempainvapaan ajan kokonaisuudessaan, jolloin työntantajat olisivat tasavertaisessa asemassa toisiinsa nähden. Se on se ideaali tilanne, johon pitäisi pyrkiä, mutta sitä nyt ei näköjään ole pystytty tekemään, vaikka työmarkkinajärjestötkin ovat paljon hyvää työtä sillä alalla tehneet. Mutta nyt kun vihdoinkin ja viimein tunnustetaan se, että meillä on vanhempainvapaan kustannusten epäoikeudenmukainen jako nimenomaan eri työntantajien välillä, ja nyt tätä on lähdetty tasaamaan, niin nyt se sitten jo haudataan johonkin mallikeskusteluun. Hei, haloo nyt sentään, nyt ollaan oikealla tiellä. Onko se sitten vaarallinen tie jollekin, sitä minä en tiedä, mutta kun kerrankin on tehty oikeita päätöksiä, niin tuntuu, että tämäkään ei käy. Tulee mieleen Mikko Kivisen laulu, että "se ei käy, se ei käy, se ei kerta kaikkiaan käy". En tiedä, mitä tässä nyt pitäisi tehdä, mutta voisi sen kappaleen kuunnella vaikka illalla YouTubesta, jos ei muuta keksi.

16.18 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tästä mallista tietenkin siinä mielessä on ihan hyvä keskustella, että meidän varmasti pitää pohtia sitä, millä tavalla näitä meidän erilaisia vanhempainvapaakustannuksia halutaan parhaimmalla mahdollisella tavalla tasata. Täällä tämä ajatus on heitetty ilmaan, että valtio maksaa. Eikö se kuuluisa vaalilausekin ollut, että "verot valtion maksettaviksi"? Elikkä kyllähän se tietysti näin on,

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

että jostakin valtiokin ne rahat aina ottaa, ja kyllähän se silloin sieltä verotuksen kautta meiltä itse kultakin myöskin nämä kustannukset tulisi perimään.

Siinä mielessä on kyllä ihan hyvä tarkastella myöskin vaikkapa sitten tätä Ruotsin vaakuutus pohjaista mallia, jossa siis lähdetään siitä, että siellä kaikki työnantajat osallistuvat tähän. Jos ajatellaan tätä Suomen mallia, jossa ovat työnantajat, ja nimenomaan ne työnantajat, joitten työntekijät käyttävät näitä vanhemmuuden vapaita, ja sitten toisaalta näihin osallistuvat työntekijät itse omissa maksuissansa ja sitten yhteiskunta omalta osaltansa korvaa näitä kuluja myöskin. Tämä meidän mallimme perustuu tosiaan tämäntyyppiseen, voisiko sanoa, tietynlaiseen kolmikantaan tässä mielessä.

Taisin viime viikolla, kun tästä aiheesta keskusteltiin ensimmäisessä käsittelyssä, sanoinkin, että esimerkiksi monissa Itä-Euroopan maissa ylipäättensä tätä pohjoismaista mallia — sitä, että se mahdollistaa sen pidemmän kotona olemisen — katsotaan sellaisena ihanteena, jota kohti pyritään. Kun Euroopan unionissa käytiin tätä raskaussuojadirektiiviä, niin siinä sitten tiputtiin siihen, voisiko sanoa, loukkoon, että siellä monet ajattelivat, että haluamme tämän mallin mutta sitten kaikki kulut työnantajan maksettavaksi, ja lähdettiin tällaisesta 20 viikon minimivanhempainvapaasta täydellä palkalla, jonka täysin maksavat työnantajat. Se oli aivan selvää, että pahempaa nuoren naisen työllistämisloukkua tuskin oltaisiin voitu kehittää, ja sehän tyrmääntyi sitten sinne neuvoston käsittelyyn. Siinä mielessä pohjoismainen malli on hyvä. Sitä on hyvä miettiä, miten sitä rahoitusta ja muuta kehitellään.

16.20 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä edustaja Essayahin aikaisempaan puheenvuoroon, jossa te nostitte esille kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen kuntalisät ja niiden merkitykset kunnissa ja ihmisten arjessa. Monet kunnathan ovat nyt joutuneet luopumaan näistä kuntalisistä osana kunnallisia säästöjä, ja kuntalisien joko saaminen tai saamatta jääminen on myöskin eräänlainen kilpailuvaltti silloin, kun puhutaan muuttoliikkeestä kuntien, vaikkapa keskustaungin ja kehyskunnan, välillä. Ongelma näissä kuntalisissa kotihoidon tukeen liitetynä on se, että niiden on havaittu muodostavan kannustinloukkuja, ja nämä kannustinloukut ovat jälleen kerran osaltaan sitten heikentämässä erityisesti äitien asemaa työmarkkinoilla. Minun mielestäni se, että tämä asia on täällä noussut esiin, on hyvä asia. Meidän kannattaisi nyt miettiä sitten yhdessä, miten me löytäisimme jonkin sellaisen keinon, jolla me voisimme aidosti miettiä ratkaisuja näihin kysymyksiin pala palalta, mutta niin, että me toteuttaisimme kuitenkin suuremman kokonaisuuden kuin sen, mitä hallitus nyt esittää.

Samaan aikaan kun puhutaan kotihoidon tuesta ja mahdollisista kuntalisista, on hyvä muistaa myös keskustelu, joka liittyy varhaiskasvatukseen ja sen tukemiseen. On olemassa myös paljon näyttöä siitä, että varhaiskasvatus on lapsen etu. Kunnat taas katsovat usein tätä asiaa ihan puhtaasti siitä näkökulmasta, kumpi on kunnalle edullisempaa, tarjota kotihoidon tukea ja siihen mahdollista lisää vai saattaa lapsia varhaiskasvatukseen. Tietenkään asianhan ei pitäisi olla ensisijaisesti talouskysymys, mutta siitä on sellainen monessa kunnassa tullut. Tämäkin osaltaan johtuu siitä, että meidän valtionosuusjärjestelmämme on kehittänyt siihen suuntaan, että kuntien mahdollisuudet järjestää palveluita ovat hyvin heikot.

Täällä on esitetty aikaisemmin puheenvuorossa ajatus parlamentaarista työstä tämän koko perhevapaajärjestelmän uudistamisen osalta. Minun mielestäni sellainen työ olisi kannatettavaa. Puolueilla on erilaisia painotuksia ja yksittäisillä edustajilla on erilaisia painotuksia, mutta varmasti olisi löydettävissä kokonaisuus, joka olisi nykytilaa parempi.

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

16.22 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En halua venyttää tätä keskustelua, mutta kun osittain on syntynyt sellainen kuva, että ikään kuin tähän mennessä ei olisi mitään kompensoitu, niin haluan muistuttaa, että meidän nykyjärjestelmässämme äitiys- ja vanhempainvapaista työnantajalle aiheutuvista suorista kustannuksista korvataan työnantajalle nykyisin noin 70 prosenttia. Työnantajan maksettavaksi jää itse asiassa äitiysvapaan ajalta se 10 prosentin osuus palkasta, jota Kela ei korvaa. Nyt tämä järjestelmä, mitä ollaan luomassa, antaa könttäsunnan, joka osin ylikompensoi, osin alikompensoi näitä kustannuksia, ja sen vuoksi henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että paremmin kustannuksiin vastattaisiin tätä nykyjärjestelmää kehittämällä, korvaustasoa nostamalla ja pohjaa laajentamalla, koska silloin se oikeasti kompensoisi juuri niitä kustannuksia, joita työnantajalle tulee.

Tässä kertakorvausmallissa on mielestäni suurin valuvika siinä, että äidin ei tarvitse palata työhön. Ajatushan on itse asiassa korvata myös näitä sairaan lapsen hoitamisesta syntyviä kustannuksia, mutta niitä ei tule työnantajille, jos äiti ei palaa työhön takaisin, ja tilastollisestikin kun katsomme, niin nämä sairaan lapsen kustannukset jakautuvat tasaisemmin isien ja äitien kesken kuin meidän normaali hoivavastuumme.

16.23 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Parviainen ja Filatov viime puheenvuoroissaankin nostivat esiin tärkeitä näkökulmia. Olen aivan samaa mieltä, että semmoista kokonaisvaltaisempaa uudistusta ja tätä joustavuutta tähän järjestelmään olisi hyvä jatkossa katsoa. Vaikka työnantajille jäisi vain tuo sanottu 10 prosenttia — tosin työnantajista monet ovat esittäneet aivan toisenlaisia lukuja — niin minä edelleenkin kyllä peräänkuuluttaisin, että me katsoisimme tätä järjestelmän muuttamista myös siltä osin, että kaikki äitiyden, isyyden, vanhemmuuden, kustannukset tulevat yhteiskunnan korvattaviksi. Lapset ovat meidän tulevaisuutemme, ja lapsiperheitten hyvinvointi myös sen suhteen, että niin isät kuin äiditkin pääsevät töihin ja pääsevät uralla etenemään, on erittäin tärkeää, ja ajattelisin, että se olisi nykyaikaisen, demokraattisen hyvinvointivaltion yksi edistysaskel miettiä suuremmalla mittakaavalla eteenpäin. On kuitenkin niin, että jos on nuori nainen ja on näköpiirissä, että voi olla niitä äitiyslomia, niin kyllä varsinkin pienyrittäjille, yksin-, kaksinyrittäjille se voi olla hyvinkin riski, ja vaikka he kuinka arvostavat lapsia ja lasten hankkimista, niin kyllä monille se on semmoinen hälytyskello, että uskaltaako ottaa sellaista työntekijää. Tämä on ihan yrittäjiltä tullutta viestiä.

Tietyllä tavalla tähän haluaisin nyt nostaa myös sen, että nuorten perheiden lasten hankkimista pitäisi kannustaa, niin että lapset hankittaisiin huomattavasti nykyistä aiemmin. Tässä tullaan esimerkiksi opiskelijanuoriin, että sinne saataisiin myös tämä huoltajuuksilisä, jotta myös opiskelevat nuoret uskaltaisivat perhettä perustaa ja myös niitä lapsia hankkia huomattavasti aiemmin, jolloin sitten opiskelujen päätyttyä he pääsisivät joustavasti työnelämään ja ilman isompia katkoksia siellä etenemään.

16.25 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua, enkä nyt erityisesti halua sitä lähteä pitkittämään, mutta kun täällä on nyt monta kertaa noussut esille tämä SAK:n malli myös yhtenä vaihtoehtona, niin siinä täytyy tietenkin muistaa se, että kun siinä lähdetään ajatuksesta, että tämän kolmen kuukauden aikana mahdollisuus olisi tätä lasta hoitaa jonkun toisen kuin äidin, niin tässä vain hyvin herkästi tulee sellainen tietynlainen ajatus, että äitiä halutaan olla myöskin tyrkkimässä takaisin sinne työelämän puolelle. Siinä mielessä ensinnäkin tämä raskaussuojadirektiivi lähtee siitä, että äidille pitäisi pystyä kiintiöimään tämä vähintään 14 viikkoa, josta kaksi viikkoa on aivan pakollis-

Punkt i protokollet PR 122/2016 rd

ta. Eli voisi sanoa, että EU-lainsäädännöstä lähtee jo tämäntyyppinen ajatus siitä, että tässä nimenomaan sille synnyttäneelle äidille halutaan varmistaa tämä toipuminen raskaudesta ja synnytyksestä. Siinä mielessä minun mielestäni tässä SAK:n mallissa on se heikkous, että se sisältää tällaisen, voisiko sanoa, piiloajatuksen siitä, että siitä vaan sitten sorvin ääreen ja sassiin jopa sen kolmen kuukauden aikana synnytyksestä, ja tätä en siltä osin voi siinä mallissa olla tukemassa.

Mikä siinä mallissa on hyvää, on mahdollisuus käyttää ansiosidonnaisia päiviä joustavammin kuin tällä hetkellä. Siinä on jotakin sellaista, jota kannattaa varmasti pohdiskella, koska joskus esimerkiksi osa-aikatyötä tekevillä perheenjäsenillä voi olla tilanteita, että lapsen hoito saattaisi olla ihan mahdollista järjestää puolisoitten kesken, jos näitä ansiosidonnaisia voitaisiin joustavammin keskenään pitää ja, voisiko sanoa, lyhyemmillä ajanjaksoilla, ilmoittaa niistä, kumpi kulloinkin on kotona. Tietysti tämä sitten työnantajan puolelle saattaa tuoda lisää byrokratiaa, mutta sieltä perheen näkökulmasta tämäntyyppinen joustavuus nykyaikaisilla työmarkkinoilla saattaisi olla hyväksi.

16.27 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä tässä lopuksi nostaa esille sen, että työ- ja tasa-arvovaliokunnassa kuulumme paljon asiantuntijoita ja Yrittäjänaiset kuitenkin totesivat etujärjestönä, että tämä on askel oikeaan suuntaan. Tietysti näitä malleja on nyt erilaisia ja jokainen katsoo omalta kantiltaan, mutta on nyt hyvä kuitenkin muistaa, että tämä on nyt ensi askel siihen, että tätä ensimmäistä kertaa lähdetään työnantajille hyvittämään, ja aina me voimme etsiä parempia malleja tulevaisuutta varten.

Yrittäjänaiset toivat tosiaan esille sen — he puhuvat vauvalaskusta — että se rasittaa erityisesti naisvaltaisia aloja ja pienyrittäjiä, ja olivat siitä ilahtuneita, että tässä kuitenkin mennään eteenpäin, ja he katsovat, että tämä on hyvä ensi askel.

Kritiikissä tuli myös esille sitä, miten me sitten voisimme estää semmoisia ongelmia kuin että avainhenkilö on poissa ja sijaisen koulutus. No, emme varmaan mitenkään. Jos henkilö, joka päättää jäädä vanhempainlomalle ja hankkia lapsia, on avainhenkilö yrityksessä, niin hänellä on oikeus olla poissa. Silloin — ja sama hänen sijaisensa koulutuksessa — yhteiskunnan pitää mahdollistaa tietysti, että perheet voivat olla kotona ja kumpi tahansa voi jäädä kotiin ja tämä palaa töihin, kun hän itse katsoo parhaaksi. Sitä me emme tietenkään voi estää, ja se on semmoinen asia, että perheet sen itse valitsevat, ja oikeastaan silloin se kulujen korvaaminen on ainoa asia.

Itse kuitenkin haluan lopuksi vielä sanoa, kuten aikaisemmissa puheenvuoroissani, että haluan luoda sellaisen mallin, että meillä voi hoitaa kotona lastaan mahdollisimman pitkään tai sitten mennä töihin. Sen pitää olla perheen oma valinta. En myöskään halua niin, että ajatellaan, että naisen pitää mahdollisimman nopeasti mennä töihin, jos hän ei itse sitä halua.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.